

Fåglar i Leksand

Nr 3, ÅR 2010

En tidskrift från Leksands fågelklubb

leksandsfagelklubb.se

Redaktionen

Staffan Müller 070-322 23 45

e-post: staffan.myller@telia.com

Martin Linzie 073-048 54 54

e-post: martinlinzie@gmail.com

Ansvarig utgivare:

Staffan Müller

Redaktör/Layout:

Martin Linzie

Medlemsregistret

Mats Kaij 0247 - 136 03

Stationsgatan 9E

793 39 Leksand

e-post: LFKaij@gmail.com

Utgivning och medlemsskap:

Tidsskriften utges av Leksands Fågelklubb och utkommer 4 nummer per år varav 2 tidningar och 2 programblad.

Tryckt av

Strands Tryckeri AB

Medlemmar erhåller tidsskriften gratis.
Medlemsskap i Leksands Fågelklubb kostar 150 kr/år

Familjemedlemmar och ungdomar (ej fyllda 21) betalar 50 kr/år

Avgiften sätts in på
Bg-konto 456-4373
c/o Leksands Fågelklubb

Innehållsförteckning:

1. Nya vindar, nya vingar.	3
2. Bogdan Persson - ett avsked	4-5
3. Redaktörens ruta	6
4. Välkomnar nya medlemmar!	7
5. Vad händer nu då?	8-9
6. Årsberättelse 2009	10-14
7. Bäckan / ån	15
8. Min första egna örnutfodring!	16-17
9. Berguvsprojekt	18-19
10. Storholksprojektet	19-20
11. Stare med 2 kullar 2010!	22
12. Kungsörn Sverige	23
13. Ovanliga fåglar	24-25
14. Jakten på den perfekta bilden!	26-27
15. Stenbrotjärn!	28-29
16. Gråsparven!	30-32
17. ViK	33
18. EagleLife	35
19. Gryssen	36
20. Hemsidan	38

*Hjälp oss skydda värdefull
natur i Leksand!*

Leksands Naturvårdsfond

Pg. 449957-0

Framsida: Gråsparv (*Passer domesticus*) fotograf: Gunnar Lind

Baksida: Gråspett (*Picus canus*)
fotograf: Jerker Dahlin

Ledare

Nya vindar, nya vingar!

Jag har kommit upp i den åldern då man inte blir överraskad om någon kamrat går bort. Det hör liksom livet till och sorgen brukar försvinna ganska snabbt och ersättas av en saknad som blir långvarig, men möjlig att hantera. Med Bogdan blev det annorlunda.

Hans bortgång skär djupa jack i själen inte bara för att han ansågs "öersättlig" i vår förening. Han var ju som sagt Fågelklubben personifierad och la sin klokskap och kraft på i stort sett all verksamhet i föreningen. Ingen är "öersättlig" och många av våra medlemmar har efter hand visat en stor lojalitet och empati i den svåra situationen efter Bogdans bortgång. Vi kommer att fungera även efter den 22 oktober!

Däremot är naturen i Leksand, inte sig lik! Även här hade Bogdan sitt finger med i spelet. Varje örn, kärnhök, vråk, falk och uggle etc. var "smittad" av Bogdans energi och gjorde precis som han, spred glädje och förhoppning i Leksandsnaturen. Det är väl symptomatiskt att just i detta, skrivandets stund, så har jag en vacker duvhökshona som jagar i trädgården och ställer till oro i skatflocken, vilken är mitt största vinterfågelmattningsbekymmer just nu. Trots att det flyger 3 havsörnar och lika många kungsörnar på åtelmyren just nu, så saknas det något! I Vägskälets naturreservat finns fortfarande den tretåiga hackspetten och gråspetten kvar, men inte Bogdan. Inte heller bakom projektorn i den varma klubblokalen vid Limsjön, exponerande sina fantastiska bilder med en suverän berättarkonst. Denna tomhet och saknad kan ingen suppleant eller ersättare fylla ut! Kanske ingår det i sorgearbetet att känna hans närhet. Han finns fortfarande här!

Bogdan i skrivtagen!

Staffan Müller

Ordförande

Bogdan Persson - ett avsked

Farväl till Bogdan!

Staffan Müller

Saknaden efter Bogdan Persson är oerhört stor bland alla våra medlemmar och allmänheten i övrigt. Varje dag kommer det fram folk och frågar hur det går med vår förening nu.

Då känns det mycket gott att kunna säga att Bogdan fixade det själv, genom sitt agerande från sjuksängen. Vi kommer att överleva och kanske till och med bli lite bättre tack vare att hans visioner, entusiasm och kampvilja smittade av sig till så många i Fågelklubben på slutet av hans liv! Det var fullsatt i St. Petri kapell på hans begravning (såsom det var på de föreställningar som han levererade under sin livstid!)

Kungsörnen seglade lugnt över hans kista.

Bogdan, vi tänker på Dig!

Redaktörens Ruta

Hej glada fågelvänner!

Jag är i ett nytt stadie i mitt liv, ett nytt vägska. Lika ofta som jag missade deadlines var det Bogdan som gjorde att jag ändå fick ut tidningen över huvud taget. Kanske med lite mindre energi än jag borde lagt på arbetet men ändå med en glädje att ni alla fick ta del av mitt och Bogdans arbete. Och självklart de skribenter som givit oss materialet att jobba med!

Med Katarina Paunovic och Mats Kaij som mitt stöd så håller ni nu ett arv, detta nummer som skulle blivit klart långt tidigare har fått skjutas upp gång på gång, men tanken har aldrig funnits att sluta. Så detta nummer så vill iaf jag tillägna honom, utan att förlora kontakten med fåglarna som band oss alla samman och fortfarande gör det.

Handwritten signature of Martin Linzie.

.....
Martin Linzie
Redaktör

Det kommer att behövas mycket hjälp framöver med att få ut tidningen i tid. det är inte det lättaste jobbet och det underlättar inte att behöva göra det helt själv.

Jag har tänkt länge att jag skulle skriva en artikel till någon sorts hyllning till Bogdan men det gör bara ont att tänka på att han är borta. Föresten så skriver jag inte särskilt bra heller så det skulle bara bli fel, det måste till att tänka att det faktiskt inte är vi "andra" som är den som lider mest, det är Katarina, blomman i Bogdans liv, den som kom att betyda mer för honom än kanske någon annan människa gjort tidigare. Du förgyller också våra liv Katarina, och vi är otroligt stolta över dig. Vi kommer alltid att finnas hos dig i vått och tort!

Fågelklubben tackar dig och hoppas du fortsätter att vaka över vår hemsida!

Leksands Fågelklubb välkomnar nya medlemmar till klubben

*Ralf Hammerschmidt,
Bramsche*

Ulla Carlsson, Leksand

Karin Forsberg, Leksand

Dan Frendin, Kalmar

Thomas Göransson, Lund

Johnny Hagberg, Jordbro

Johanna Hedlund, Leksand

Lars-Erik Helmryd, Leksand

Peter Hultsberg, Kalmar

Kristina Kjellin, Leksand

Rolf Lindkvist, Gagnef

Göran Lundgren, Insjön

Bo Martinsson, Tällberg

Maria Munter, Göteborg

Jane Bergström, Sorunda

Hans Olofsson, Läckebý

Lena Orrling, Dalby

Håkan Ramsén, Tibro

Manollo Rodriguez, Leksand

Margareta Some, Solna

Lena Stoor, Leksand

Irene Svenberg, Rättvik

Rolf Tjäder, Insjön

Ulla Waahler, Gagnef

Monica Westlund, Insjön

Sakarias Winberg, Siljansnäs

Lennart Öberg, Leksand

Vad händer nu då?

Staffan Müller/ för styrelsen

På ledarsidan beskriver jag vilken enorm betydelse Bogdan hade för vår förening. Förgängligheten var såväl Bogdan som styrelsen medvetna om, redan innan han dog. På det sista styrelsemötet i början av oktober, var Bogdan själv med om att lägga upp strategin för fågelklubbens framtid, utan hans medverkan. Jag tror att han blev nöjd och lugnad över de beslut som fattades vid hans sjuksäng.

Styrelseuppdraget som Bogdan har innehaft i mer än ett decennium, kräver en stark person med integritet. Hans kommentarer och synpunkter har varit oerhört värdefulla för vår förenings utveckling. Anders Jerker Dahlin från N. Lindberg och tillfälligt Malmö, har blivit tillfrågad som ersättare i styrelsen och kommer formellt att föreslås som ledamot av valberedningen till årsmötet. "Lindbergspojken" kommer att tillföra mycket i vårt kommande arbete. Han är mycket skådare och kommer att tillvarata det intresset i framtiden. Det känns bra, eftersom vi många gånger har glömt bort skådarglädjen, p.g.a. allt engagemang. Dessutom är Anders Jerker ung och därmed kommer att förnya tänket bland oss äldre!

Hemsidan var ju Bogdans och Katarinas "skötebarn" och utvecklades till landets kanske allra bästa webb-site! Katarina fortsätter att vara webb-redaktör/designer, (placerad i Serbien) och har från och med nu Martin Linzie som svensk support. Martin backas vid behov upp av Kalle Bergström (tidigare ansvarig för hemsidan) och Marie Gillander.

Tidskriften Fåglar i Leksand/FiL var ju också Bogdans ansvarsområde. Martin Linzie gjorde rent fysiskt tidningen och han har lyckats producera några utgåvor som blivit succéer. Martin är kvar som redaktör och ansvarig för layout. Undertecknad som också har ingått i redaktionen och får axla Bogdans börda och har tillfrågat framför allt projektledarna om stöd och material till kommande nummer av FiL.

Programkommittén har hittills bestått av Bogdan, ordf. och Conny Land, med Bogdan som huvudansvarig. Nu får Conny och jag sätta oss och planera exkursioner och övriga program själva. Henry Pollack har lovat att hjälpa till med tryckningen av programbladet och hela styrelsen kommer att tillsammans med projektledarna, forma framtidens programutbud.

Fotogruppen som har blivit en stor och omfattande sektion i föreningen, bar också Bogdans signatur. Per Lindberg som också varit motor i gruppen, kommer nu att tillsammans med Marie Gillander att utveckla Fotogruppen tillsammans med våra fantastiskt duktiga fotografer.

Gryssenstugan, var inte Bogdans ansvarsområde, men med de rockader som vi tvingats göra, innebär det att Marie Gillander släpper ansvaret för vår vildmarksstuga och Kerstin och Lars Laurell tar över stugvärdskapet.

Örnprojektet, har blivit snudd på "världsberömt" under Bogdans ledning och hans bestämningsnycklar och "Örnkatalog" är vida uppmärksammade! Per Lindberg har fått Bogdans instruktioner om det utvecklingsarbete som är planerat och kommer att ansvara för verksamheten.

Det "sociala patos", Filantropin, som Bogdan spred i Fågelklubben, får bli vars och en av medlemmarnas ansvar att förvalta. Vi måste fortsätta vara vaksamma på den interaktion som föreningslivet och verksamheten innebär. Vi skall fortsätta hjälpa och stimulera varandra och vara goda kamrater. Ingen får glömmas bort eller göras osynlig under fågelklubbens vingar och tillsammans skall vi agera så att inte det enorma arbetet som utförs i fågelklubben, kommer att kännas betungande och tvunget! Den totala uppslutningen efter Bogdans bortgång, vittnar om att vi är på rätt väg!

Ett stort och varmt tack till alla som ställt upp för den nya Leksands Fågelklubb, som gör att vi kan gå vidare trots all sorg och saknad!

En av bogdans sista utflykter, stenbrotjärn. (Oktober 2010)

Bäste medlem.

Hjälp Fågelklubben med att hålla vårt medlemsregister uppdaterat. Meddela mig ny adress vid flyttning, byte av postnummer eller andra ändringar. Vi vill gärna även i fortsättningen kunna skicka vår tidning till dig.

Hälsningar Mats Kaij (medlemskontakt)

Se tidning och hemsida för adress, telefon, epost.

Årsberättelse för Leksands Fågelklubb 2009

Vår förening har genomfört sitt 33:e verksamhetsår. Genom ett fortsatt, stort personligt engagemang och en högt utvecklad delegation och ansvarsfördelning, har vi åter igen genomfört en god verksamhet i de projekt som vi driver.

Våra inkomster motsvarar inte de utgifter vi har, bl.a. tack vare det fantastiska utbud av aktiviteter och projekt som Fågelklubben genomför. Därför har vi under verksamhetsåret erhållit ett underskott som får bli en utmaning att balansera till kommande år.

2009

Medlemmarna Medlemsantalet är relativt konstant och ligger kring 500-strecket. Mats Kaij är ansvarig för medlemsregistret.

Styrelsen har genomfört fyra protokollförda möten och har bestått av Staffan Müller/ordf., Petrus Tengner/sekr., Mats Kaij/kassör samt Bogdan Persson och Ingela Spiegel-Nääs. Styrelsen har under året även samlat projektledarna till två referensgruppmöten för att fastställa utvecklingsplaner, strategier och ekonomi för den praktiska verksamheten.

Ekonomi Mats Kaij är vår kassör och har skött bokföringen på ett nytt och överskådligt sätt som ger styrelsen en god koll på kostnadsställen.

Fåglar i Leksand som är vår medlemstidning har kommit ut med 4 nr under 2009. Tidningen är såväl till innehåll som till utformning, av högsta klass. Martin Linzie har gjort tidningen och Bogdan Persson har lett det redaktionella arbetet och har utfört ett bra uppdrag.

Tyvärr kom p.g.a. tidsbrist och sjukdom, nr.3/09 ut först under innevarande år och redaktionen hoppas kunna förbättra arbetet till kommande år. Vi får konstatera att uppgiften är ytterst tidskrävande och ideell och därmed skall inte för stora krav ställas på tidningsproducenterna. Redaktionen saknar läsarbidrag och uppmanar medlemmarna att skriva notiser och artiklar till kommande nummer.

Hemsidan www.fagelklubben.leksand.nu var vår hemsida. Bogdan Persson och Katarina Paunovic var tillsammans med Martin Linzie de webbansvariga under 2009. Vår hemsida är en av fågel-sveriges främsta och har Katarina som motor för upplägget, har rönt mycket uppskattning från läsare över hela landet. Det är åtskilliga tusen besökare på vår hemsida som mest är välkänd för örnpjektets redovisning av alla noterade observationer vid åteln: "Örnkatalogen". Hemsidan innehåller flera bra genvägar till Leksands fågelobservationer på "Svalan"; länkar till bra webkameror, information om våra projekt och mycket mera. Gästboken är till för alla medlemmar och bör också användas av alla som en informationskälla.

Programkommittén har letts av Bogdan Persson som tillsammans med ordf. och Conny Land, genomfört 17 program, varav Skåneresan var störst och tog ett 40-tal medlemmar till Österlens natur över Kristihimmelsfärdshelgen. Av inomhusprogrammen drog Ingemar Lind som vanligt fullt hus.

Gömslet vid Dragsångarna invigdes i maj och har sedermera lockat många skådare.

Conny Land och Göte Bergkvist har också ett samarbete med Sockenbiblioteket i Siljansnäs och lockar många besökare. Några organiserade studiecirkel har inte bedrivits under året. Studieförbundet är vårt studieförbund.

Rapportkommittén

Denna kommitté har under året ersatts av "Inventeringskommittén". Behovet av en särskild rapportmottagare är inte stort, eftersom skådarna numera använder "Svalan" som forum för sina rapporter.

Trivselkommittén

Kommittén har inte haft något speciellt uppdrag under året. Gänget kring Ulla Britt Larsson har avsagt sig förnyat förtroende och kommittén kommer efter fågelskådningens dag 2010 att ersättas till kommande år. Vi tackar Ulla Britt och hennes medarbetare för en mycket förtjänstfull insats som har inneburit att alla programdeltagare har känt sig välkomna.

Ungdomskommittén

Under året har vi äntligen lyckats rekonstruera ungdomsverksamheten och Staffan Müller har samlat en handfull ungdomar i en grupp som kommer att bl.a. åter igen ta hand om backsvalinventeringen mm. Holkprojekt och utflykter står annars mest på programmet för ungdomsgruppen.

Gryssenstugan är vår klubblokal i vildmarken. Staffan Müller är ansvarig stugvärd och Frasse Blomberg och Macke Nordtman är "vaktmästare". Vandringsleden till Draggberget, är mycket uppskattad och nu när den är spångad har den utnyttjats av allt fler. Uthyrningsfrekvensen har varit relativt låg och bör öka i framtiden.

Norsbrolokalen är vår klubblokal vid Limsjön. Den står förutom under våra kvällsaktiviteter, mestadels tom och vållar inget besvär eftersom vi inte har några driftskostnader för den. Lokalen lånas ut även till andra naturvårdsföreningar och vi hoppas att fler kommer att använda lokalen som ägs av kommunen. Den som önskar hyra lokalen bokar in den hos Staffan Müller 070-322 23 45.

Projekten

Örnutfodringen Ett av klubbens äldsta projekt har med åren utvecklat Leksand till ett av landets viktigaste övervintringsområden för kungsörn. Då vintern 2008/2009 sammanfattades kunde vi konstatera att stammen av övervintrande örnar ökat till imponerande 82 kungsörnar och 8 havsörnar. För båda arterna är det nya toppnoteringar.

Samtliga örnnindivider finns dokumenterade i den digitala publikationen "Örnar i Leksand 2008/2009", populärt kallad "örnkatalogen". Denna finns tillgänglig för alla, på klubbens hemsida. Arbetslaget som matade och inventerade örnar bestod av 8 personer: Hans Nydahl, Henry Pollack, Per Lindberg, Peter Ekström, Peter Wintergren, Pär Johansson, Torbjörn Franc och Bogdan Persson, som varit huvudansvarig för projektet, inom klubben. Projektet är skyldigt ett stort tack även till Rolf Grahm och Helge Sundén som fraktat örnmatt till Leksand, från Skövde.

I november påbörjades en ny och mycket lovande utfodringssäsong för örnar. Klubbens örnutfodring sker genom ett nära samarbete med föreningen ÖRN-72.

Pilgrimsfalkprojektet har tillsammans med berguvs-, holk- och örnpjektet varit de mest uppmärksammade verksamheterna i Fågelklubbens historia.

För några år sedan övergick projektet helt i Svenska Naturskyddsföreningens regi. Eftersom de nu har beslutat att avsluta sitt projekt har vi återtagit projektet och kommer att stötta Lasse Nilsson som är projektledare, med uppföljning och inventering av de falkar som släppts ut och fortsättningsvis häckat i Mellansverige. Under året konstaterades 7 revir i Dalarna och för hela Mellansveriges del innebar arbetet en 100 % -ig ökning på nya lokaler! 14 s.k. hackingungar sattes också ut i Mellansverige med lyckat resultat.

Projekt Backsvala En inventering genomfördes mot älven på våren och det kunde konstateras häckning i ett par kolonier vid Gråda och Bäckhamn samt på Bergkvistsågens utfyllnad mot Älven. Ca 300 bon inventerades i kommunen under 2009.

Projekt Berguv Bengt Östberg har även detta verksamhetsår skött om våra två uvar, vilka som vanligt gjorde ett häckningsförsök. Den äldsta honan låg i boet i flera veckor, men det är tveksamt om hon hade några ägg över huvud taget! Uvparet i den andra buren fick bevisligen ägg, men inga ungar kläcktes. Det äldsta uvparet är nu utbytt mot det par som är förälder till "Daphne" den berguvshona som släpptes i Vägskälets naturreservat 2008. Tyvärr förolyckades Daphne under 2009. Henry Pollack är ansvarig för vår del av avprojektet.

Projekt Lavskrika genomfördes som ett upprop via Leksandsbladet, till allmänheten och främst älgjägarna under hösten. Ett 20-tal platser i kommunen (således en ökning jfr 2008!) var uppehållsort för de hotade fåglarna. Den tidigare stabila observationsplatsen, Flymyrskojan i östra Leksand har utsatts för störande skogsbruk och vi hoppas att med matningen i Vägskälets naturreservat som har vinterfågelmatning, kunna locka till oss de fåglar som finns i intilliggande Yxberget. Under hösten kunde också älgjägarna notera 2 populationer dels i Yxberget men också i Vägskälet.

F.n. verkar det som att Siljansnässkogarna och området kring Långsåsen, Jordberg samt Trätbodarna hyser de flesta lavskrikorna i kommunen.

Projektet drivs i samarbete med Naturskyddsföreningen/SNF i Leksand.

Frasse Blomgren är ansvarig för vårt lavskrikeprojekt.

Lomprojektet

Ingela Spegel Nääs är ansvarig för detta projekt som även i år ger en signal om att smålommen även fortsättningsvis kan anses som en häckningsfågel i vår kommun. Totalt inventerades 15 storlomsvatten och i 14 av dessa kunde häckning konstateras. Smålommen återfanns som häckande fågel i 4 av 5 tjärnar. En offentlig exkursion genomfördes under året och ett par flottar byggdes för lom i 2 sjöar. Mer om detta under rubriken "Plattformar".

Projekt Vitryggig hackspett

Tillsammans med Dalarnas Ornitologiska Förening/DOF har vi under året startat ett projekt som syftar till att reintroducera den f.n. frånvarande hackspetten i länet. Vi har genomfört två informationsmöten sen starten i juni 2009. Då var länets kommunala naturvårdare med och ambitionen är att alla kommuner längs Dalälven, från Avesta i söder till Älvdalen i norr, skall bli "fadder" för åtminstone en presumtiv vitryggig biotop i sin kommun. Skötsel och skydd är ledord! För vår del innebär det att arbeta med Hundhagen och Dragsängarna, som är Leksands förnämsta lövskogar som hackspettarna trivs i.

Limsjön är den breda allmänhetens koppling till vår förening. Det var ju vi som tog initiativ till restaureringen av våtmarken och efter 30 år får vi vara nöjda med det vi åstadkommit. Under året har kommunen på vårt initiativ, fräst 22ha av starmaden utanför Lima-tornet och vi räknar men explosionsartad ökning av sjöfåglar och vadare under 2010. Gunnar Lind och Staffan Müller räknar varje år skratmårshäckningarna på revlarna och i år noterades ca 1200 häckningar av karaktärsarten, nästan ett rekordår således. Den vitkindade gåsen fick för första gången ut ungar i Limsjön. Ett par snatterand uppehöll sig under större delen av häckningssången i området, men ingen häckning konstaterades.

Skogskommittén har suttit hos Skogsstyrelsen ett 15-tal gånger och kollat upp samtliga avverkningsanmälningar som sker i kommunen. Gruppen noterar att det står mycket dåligt till för skogsfåglar som kräver en speciell miljö. Naturvårdsfrågorna har kommit i skymundan för energi- och sysselsättningspolitik. Henry Pollack och Staffan Müller ingår i skogsgruppen.

Jordbrukskommittén Sveriges Ornitologiska Förening/SOF har ett projekt som syftar till att förbättra förutsättningarna för fågellivet på Sveriges bondgårdar. I Leksand har vi kontakt med två större gårdar som är med i projektet. Per-Erik Mill och Staffan Müller besöker årligen gårdar i Rönnäs och Lanknäs för att hjälpa bönderna där att skapa uthålliga fågellokaler på gårdarna.

Holkprojektet. 7 arbetsgrupper är verksamma i olika delar av kommunen. Var och en ansvarar för att nya holkar kommer på plats och inventerar sina häckningar av tornfalk och ugglor. I år lyckades 10 häckningar av slaguggla och 17 ungar ringmärktes. Således en halvering av fjolårets resultatavseende antalet ringmärkta ungar. Födötillgången var sannolikt orsaken till detta. För tornfalkens del blev resultatet bättre än föregående år och av 21 häckningar blev resultatet 16 lyckade häckningar och 64 ungar kom på vingar, varav 60 ringmärktes. En anmärkningsvärd ökning av tornfalken i jordbrukslandskapet är att skönja. Ex.vis häckade det 3 par falkar på Sjöbotten, som tidigare varit utan. För kattugglans del blev 2009 ett dystert år. I våra kattuggleholkar blev det inga häckningsförsök, vilket är första gången sedan projektet startade. Det hittades dessutom under året, ovanligt många döda kattugglor i kommunen.

Plattformer

Sören Stenberg har under många år tillverkat häckningsplattformer för våra rovfåglar. Mer än hundra konstgjorda redan har byggts genom åren för främst fiskgjuse, vråk, hök, falk och även örn. Bristen på grova träd i skogen, kan kompenseras av denna artificiella bostadslösning. Under 2008 häckade 8 av 9 kända fiskgjusar i Sörens plattformer. Kollen var inte 100-% -ig 2009, men Sören uppskattar att åtminstone 8 av 10 kända häckningar av fiskgjuse, valde hans plattformer. Även duvhöken valde liksom föregående år, att häcka på en plattform som Sören gjort.. I Gäddtjärn och Gryssen byggde Sören tillsammans med Bogdan Persson plattformer för lommarna i sjöarna.

Naturresevaten

Sedan många år har Hans Hyttsten varit Fågelklubbens tillsynsman i Länsstyrelsens reservat Prästön i Insjön. Under året har vi fått förtroende att förvalta även Vägskälets naturreseptat. Staffan Müller har skött detta uppdrag. I Brenäsviken häckade det tornfalk och 3 par grågäss, vilket var väntat, men ändå glädjande.

Fotogruppen

Klubbens fotogrupp bildades för några år sedan för att inspirera och stimulera till fler och bättre bilder av fåglar och natur i Leksand. Detta skall i sin tur generera till fler och bättre bilder till våran tidskrift "Fåglar i Leksand", samt till hemsidan. Tyvärr har tidsnöd med tidningen ineburit att man inte hunnit utnyttja gruppens bildpotential fullt ut. Gruppen har under hösten anordnat en bildvisning för allmänheten. Bogdan Persson var kontaktperson för fotogruppen.

Vinterfågelmatningen är en succé och visat sig vara ett mycket bra sätt att nå ut med fågelklubbens budskap till allmänheten. Allt fler medborgare matar sina vinterfåglar i trädgården. Staffan Müller håller i projektet som för vår del sker i samarbete med Leksands kommun/AME. Tillsammans ansvarar vi för utfodringen i naturresevaten på ett 10-tal platser i kommunen: Hundhagen, Vägskälet, Dragsångarna, Limsjön Flymyrkojan, Kägelberget (tillsammans med SNF) m.fl. Per Lindberg samt Tommy Snarf och Marcus Nordtman, har hjälpt till med utfodringen.

Ett fantastiskt verksamhetsår har avslutats och för att inte glömma någon vill styrelsen härmed uttala sitt varma tack till samtliga som bidragit till vår goda verksamhet under 33 år med Leksands Fågelklubb!

Leksand den 10 mars 2010

Staffan Müller

Staffan Müller/e.u.

Frasse Blomberg

Bäcken / Ån

En sjö svarar i regel själv för huvuddelen av sin växtproduktion, främst genom sina växtplankton. Så är däremot inte fallet med rinnande vatten, som ju ofta skuggas av omgivande skog, samtidigt som vattenströmmen kan motverka utvecklingen av högre växter. Vattendrag är därför till största delen beroende av växtproduktionen på land, av växträtter som ramlar ned eller som spolats ut i vattnet. Ju mindre vattendraget är desto viktigare blir växtproduktionen i omgivningen för dess produktion av djur. Löv, gräs, död ved och barr faller ned eller sköljs ut i vattnet, där en mängd smådjur och bakterier bryter ned detta material och tillgodogör sig näringen.

Om detta fungerar i en bäck eller å, så finns det goda förutsättningar för till exempel bäcköring att leva och fortplanta sig i vattendraget.

Den intilliggande skogen betyder mycket för mindre vattendrag.

1. Näringstillförseln.
2. Skuggar vid hög temperatur.- Vid temperaturer över 20°C missgynnas laxfisk och vid 21 – 25°C, dör flera arter.
3. Stabiliserar mark och stränder – Förhindrar erosion.
4. Närsaltfilter – Närsalter som kommer med avrinnande vatten från avrinningsområdet, tas om hand av träd och annan vegetation och omvandlas till växtdelar.
5. Ståndplatser – Goda ståndplatser för till exempel öring skapas av trädöverhäng, rötter, ved, stockar och kvistar i vattnet.
6. Habitat och korridor – För landlevande växter, smådjur och fåglar.

Som alla förstår så är det av yttersta vikt att man vid avverkningar, intill bäckar och åar, sparar en rejäl kantzon. En träd längds avstånd från vattendraget rekommenderas av skogsvårdsstyrelsen, men tyvärr så är skogsbrukarna, allt för ofta, ganska dåliga på att åtfölja denna rekommendation. Om detta beror på att man är dåligt informerad, eller om det är girigheten som styr, må vara osagt. Men låt inte hoppet fara, gott folk, vi lever ju i alla fall i upplysningens och kunskapens tidevarv.

Min första egna örninventering!

Marie Gillander,

Vad håller jag på med undrade jag när klockan ringde kl 02:00. Tre sekunder senare flög jag upp ur sängen piggt som lärka och lika förväntansfull som barnen på julafton. Kl 03:04 satt jag i bilen och inledde de 7 milen mot vildmarken.

Jag parkerade och klev ut i den svarta natten. Inte ett ljud jag hörde och det tog ett bra tag innan mina ögon vände sig vid mörkret. En plötsligt dov knall från tjärnens is bröt tystnaden för ett ögonblick sedan blev allt åter tyst och stilla. De snö tyngda granarna sov sin djupa vintersömn. Jag drog på mig den 25kg tunga ryggsäcken, spände fast skidorna och började min färd ut på myren. Skidorna gled lätt i spåret och den vita snön ledde mig genom natten. Mitt ute bland myrtallarna kom jag på att jag lovat ringa hem och väcka sambon och jag stannade till i spåret. I samma sekund som han avslutade samtalet med ett "lycka till" gled skidorna iväg men inte jag. Där låg jag raklång med skidor och ryggsäck under mig. Jaha... det var bara att spänna av sig allting och försöka ta sig upp på något vis. Jag skrattade tyst för mig själv när jag gång på gång försvann ner i den djupa snön men till slut fick jag på något underligt vis ordning på sakerna och kunde fortsätta färd.

Väl framme vid kajan tog jag av mig skidorna och la in ryggsäcken i kajan. Släpade fram mer kött till åteln samt hackade upp flisor med en yxa för att underlätta för örnarna. Hållde T-sprit i brännaren och inom kort strålade det ljuvlig värme. Inne riggade jag upp bägge kamerorna, tubkikare, skrivblock, penna och diverse annat. Klockan var nu 05:42 och det skulle dröja innan det började ljusna så jag lade mig tillrätta på britsen och somnade gott.

Med ett ryck vaknade jag av ljudet av en korp, reste mig upp och kikade ut genom gluggen. Det var fortfarande mörkt men jag såg siluetterna av två stycken som spatserade på snön. Några sekunder senare lyfte de och försvann. Jag drog på mig hörlurarna och lyssnade svagt på lokalradions skval och slumrade till igen. Då och då reste jag mig upp och kikade ut genom gluggen men inte ett liv syntes till.

Vid halv niodraget kom det äntligen ett tjugotal korpar och nu blev det full fart. Mina förväntningar var höga och jag höll tummarna för att det skulle landa örn inom kort. Vid åtskilliga tillfällen lyfte korparna men det var falskalarm varje gång. En timme senare flög alla sin kos. Något måste ha stört dem för de kom inte tillbaka som de brukar göra.

Jag tog fram kaffet och lade en smörgås på brännaren. Det är nog inte alla som kan fixa grillad ost och skinkmacka till frukost medan man sitter i ett gömsle mitt ute i ingenmansland. Det blev en lång väntan med varken korp eller örn i sikte. Fem talgoxar, en nötskrika och en hackspett var de enda som höll mig sällskap under flera timmar och dessutom började det snöa. Men så plötsligt framåt ett anlande ett nytt gäng korpar på åtta-tio stycken. En halvtimme senare kom larmet och hastigt och lustigt satt där en örn på torrakan.

Livrädd för att skrämma bort örnen med mina rörelser vred jag kameran sakta sakta medan den tittade bort. Jag tog ett par dokumentationsbilder men örnen reagerade inte på klickljudet från kameran och när den suttit där några minuter bredde den ut sina vingar och gled ner på åteln. Nu vågade jag ta fler bilder och jag kunde koncentrera mig på stjärtfjädrarna samt vingarna för att förhoppningsvis kunna identifiera vilken örn det var som landat.

Under de resterande timmarna kom det flera örnar som om vart annat byttes av med jämna mellanrum och jag hade fullt upp med att dokumentera hur många individer det kunde handla om.

Normalt sett brukar örarna ge sig av strax före mörkrets intrång men två höll sig kvar ända till kvart i fem och då var det becksvalt ute. De enda jag hörde var dragandet och slitandet i köttstycket samt deras läten när de kivades om maten.

Känslan av att få se livs levande kungsörnar på 20-25 meters håll går nästan inte att beskriva. Ett mycket respektingivande och högaktningsfullt möte som påverkade mig djupt. Att jag dessutom satt i en mysig och varm koja med skinntofflor på fötterna gjorde inte saken sämre.

Efter att den sista örnen flugit sin kos väntade jag en halvtimme innan packade jag ihop för dagen. Igen gick jag ut på åteln för att hacka upp mera kött, drog på mig ryggsäcken och nu förväntade jag mig även att skidorna och jag skulle vara överens hela vägen tillbaka.

Lyckan var fulländad och med ett trött leende på läpparna återvände jag hem utan några missöden. Jag var nu fullkomligt örnbiten och jag kan knappast vänta till nästa sittning.

Berguvsprojektet.

Henry Pollack

Leksands Fågelklubb hyser just nu det enda kvarvarande berguvspar inom projekt Berguv Dalarna. Vi gjorde hösten 2009 en del omflyttningar bland de tre uvar som då fanns inom aveln, för att se om det skulle kunna stimulera till fler häckningar, eftersom de uvar vi hade hos Bernt Östberg i Insjön inte fått fram några flygfärdiga ungar på flera år. Då endast ett par lyckades producera två flygfärdiga ungar av tre lagda ägg har givetvis det paret sparats kvar i aveln, medan de övriga har tagits bort, då de misslyckats med sina häckningar i tre år i rad. De var dessutom mycket gamla..

Årets ungar en hane och en hona släpptes i det fria i september. Tyvärr har honan hittats utmärglad en månad senare, men som det ser ut i skrivande stund, så kommer hon att repa sig, så hon får en ny chans ute i det fria.

Under våren ropade en vild uvhane intensivt i en brant i Leksans kommun. Han drog emellertid runt och hördes även intill våra avelsvar och på andra ställen i Insjön, och vi kunde aldrig konstatera någon vild häckning. Vi får hoppas på ett bättre resultat nästa år.

Foto: Göran Lundgren

Berguv (*Bubo bubo*) Båda bilderna!

Foto: Göran Lundgren

Rapport från storholksprojektet.

Henry Pollack

Efter en rejäl vinter med långvarigt med snö, och en köldperiod på över 3 månader utan töväder, som gynnade smågnagarna ,blev årets häckningsresultat för ugglor och tornfalkar ovanligt bra.

Vi hade 29 påbörjade slagugglehäckningar, och av dessa lyckades 26 med att få fram sammanlagt 73 ringmärkningsbara ungar. Dessutom ringmärktes 15 vuxna honor, som kontrollerades i samband med holkkontrollerna. 13 av de häckade honorna var redan ringmärkta, och en av honorna hade ringmärkts 2002 och flyttat c:a 13 mil från födelseplatsen.

Kattugglorna har haft svårt tidigare vintrar, och ovanligt många har hittats döda de senaste två åren. Vi har trots det haft 4 påbörjade häckningar, varav 3 lyckades få fram 14 ungar, som alla ringmärktes. En häckande kattugglehona ringmärktes och det är ganska ovanligt, eftersom de brukar lämna äggen när vi närmar oss holken där de häckar och är mycket svårare att fånga in än slagugglehonorna, som oftast ligger kvar på äggen när vi kollar holkarna.

Lappugglorna hade ett bra år med 5 häckningar, och 2 av dessa var på plattformar, som byggts för just lappuggla, och 3 bodde i naturliga bon. 12 lappuggleungar ringmärktes.

Lappuggla (*Strix nebulosa*)

Foto: Henry Pollack

Lappuggla (*Strix nebulosa*)

Foto: Henry Pollack

Det blev ett mycket bra år för tornfalken 2010, då det kunde ringmärkas 145 ungar på 28 häckningar.

Mycket glädjande är att tornfalken hittat tillbaka till jordbruksbygden, och vi hade i år 12 häckningar på åkerlador. Det häckade 4 par tornfalkar i samma åkerområde och de som häckade närmast varandra hade endast 200 respektive 240 meter till varandra. Dessutom hade vi en tornfalk som flyttat in på vinden i ett boningshus, som numera används som sommarstuga, där ägaren gjort en låda innanför ett spillkråkehål. Där blev det 6 ungar.

Vi hade dessutom ett misslyckat häckningsförsök av lärkfalk på en byggd plattform, där förmodligen predation av duvhök spolieade häckningen. Detta antagande baseras på att förra året kunde en sådan predation bevittnas med tubkikare vid tiden för ungarnas kläckning, och det var på samma ställe och samma vecka detta år, som häckningen misslyckades.

Sammanfattningsvis blev det ett mycket bra år för vårt storholksprojekt.

Stare med två kullar 2010

Staffan Müller

3 starholkar i trädgården har gett 3 starkullar under tidigare år. Som regel har ungarna i alla holkarna flugit ut mellan 2 – 6 juni och därefter "rantat" omkring med övriga starar i Insjön på maskrosfälten här omkring.

Just i år hände något märkligt här hemma. Dels kom stararna väldigt sent (+ 1 vecka), sen blev årets ungar flygfärdiga en vecka tidigare än normalt (omkr. 27 maj). Dessutom började alla de tre paren i min trädgård att bygga ett nytt bo samma dag som ungarna blivit flygga. Det kändes konstigt med starar som flög med färska och gröna daggkåpeblad in i holken. På våren brukade de annars plocka torrt gräs för sitt bobygge!

Två av häckningarna av andrakullen, avbröts inom några veckor, men den tredje har fullföljt och nu sitter ungarna i holkhålet och tittar ut på sin blivande livsmiljö. Endera dagen flyger de ut och jag hoppas få vara med när de kastar sig ut.

1. Jag ställer mig många frågor inför denna sena häckning:
2. Är det vanligt med en andrakull hos stararna?
3. Varför blev det ett "kollektivt beteendemönster" hos alla starfamiljerna i trädgården, just i år?
4. Vad hände med ungarna i förstakullen, vilka bevisligen inte fick växa upp i frihet med sina föräldrar, eftersom de var upptagna av en andra kull?
5. Vad kommer att hända med de nya ungarna, som inte har samma flygförmåga som de äldre syskonen, ifall de nu skulle råkas i "storfloeken" från slutet av maj, som fortfarande finns kvar i Insjön?

Jag återkommer med svar ifall jag får några!

Glädjen att ha skriande starungar i holken efter mid-sommar är i alla fall stor!

Kungsörn Sverige

Freitag 1 oktober 2010 bildades föreningen Kungsörn Sverige i samband med hösten-skungsörnsymposium. Mötet ägde rum på Solna Hotell och 43 personer deltog vid bildandet.

Kungsörnen är utsatt för förföljelse och kraven på skydds jakt ökar. Landsvägstrafik och särskilt järnvägstrafik dödar många örnar. Vindkraften är ett nytt hot, både genom ökad dödlighet och genom habitatförlust. Kungsörnen är också den enda fågelart som ingår i rovdjurspolitiken. Vid skador på tamdjur orsakade av kungsörn utgärsättning. Frågor kring kungsörn är därför ofta en politisk angelägenhet. Detta illustrerar vikten av en tydlig och effektiv riksorganisation för att skydda kungsörn.

Kungsörnsarbete har fram tills nu bedrivits av regionala kungsörnsgrupper främst i norra Sverige. Det är dessa grupper som nu gått samman och bildat en riksorganisation. Föreningen vill fortsätta att organisera inventeringar och årliga sammanställningar samt anordna symposier och sprida information. Föreningen vill också stödja bildandet av inventeringsorganisationer i de delar av landet där sådana ännu inte finns. Som riksorganisation blir Kungsörn Sverige också en viktigare instans i kontakter med olika myndigheter. Under föreningens två förstamånader har redan konstruktiva diskussioner förts men bl.a. Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SVA i olikabevärandsfrågor. Kungsörn Sverige har redan nu ett nära samarbete med kungsörnsfolk i de nordiska länderna och önskarsamarbete och informationsutbyte med internationellt kungsörnsarbete.

Föreningens målsättning är också ett nära samarbete med ÖRN 72 och andra artprojekt som t.ex. havsörn och pilgrimsfalk samt med Sveriges Ornitologiska Förening och dess regionala föreningar, Naturskyddsföreningen, Skydda skogen, Svenska Rovdjursföreningen, Världsnaturfonden m.fl. liknande organisationer. Ledamöter i interimstyrelsen är Berth-Ove Lindström, Norrbotten, Per-Olof Nilsson, Västerbotten, Håkan Sjölin, Jämtland, Thomas Birkö, Västernorrland, Calle Zetterlund, Gävleborg, Börje Dahlén, Dalarna, Jan Erik Hägerroth, Södermanland, Robert Franzén, Östergötland och Kent Öhrn Småland. Föreningen har ett år på sig efter bildandet att slutgiltigt fastställa stadgar.

En första ordinarie stämma kommer att hållas under september/oktober 2011. För intern kommunikation och publik information kommer inom kort en ny hemsida att byggas upp på webbadressen kungsorn.se. Här kommer information om föreningen, om kungsörn och aktuella arbeten/frågor att publiceras liksom inlagor, remissvar och andra skrivelser. Tills vidare hänvisar vi till hemsidan kungsorn.org, där det också framgår hur man kan bli medlem i föreningen. Alla som är intresserade av kungsörn och vill bidra till skyddet av arten är välkomna som medlemmar.

Thomas Birkö

Ordförande Kungsörn Sverige

Ovanliga fåglar i Leksand 2010

Anders Hans

När denna artikel skrivs har det gjorts mer än 5700 rapporter till Svalan gällande fågelobservationer i Leksands kommun avseende 2010. Av dessa är det över 700 rapporter som skall behandlas av Regionala rapportkommittén i Dalarna (Rrk). Det är från dessa rapporter som jag gjort denna sammanställning. Observera att dessa rapporter ej har granskats av Rrk och ändringar kan därför komma att ske. Notera också att detta är ett av mig personligt urval av observationer. Här har jag inte tagit med häckande arter eller regelbundna gäster eller stannfåglar som tex lappuggla, slaguggla, hornuggla, lavskrika och vitkindad gås. Jag har heller inte redovisat alla roliga vinterobsar på vanligare arter, då detta skulle fylla hela detta nummer. Syftet med denna lilla skrivelse är alltså helt sonika att göra en liten kort sammanställning över de lite mer ovanliga fynden över det gångna året i Leksand. För dig som vill ha en mer fullödig sammanställning över fågelåret 2010 hänvisar jag till kommande rapportnummer av Fåglar i Dalarna(nr 2-2011) eller göra en egen sökning i fågelrapporteringsystemet Svalan på Internet (<http://www.artportalen.se/birds>).

Januari - April

Året började i vinterns säkra grepp. Åtminstone två till tre olika havsörnsindivider visade upp sig fint för pigga årskryssare runt Insjön. Trots mycket snö och bitande kyla sågs en del fåglar under de första vintermånaderna. En hel del flockar av sidensvans och björktrastar drog runt i kommunen. Någon enstaka rödvingetrast kunde också ses bland alla björktrastar. Även bofink och bergfink härdade ut på några fågelmatningar.

Till vårens ovanligare fynd hör den fjällgås som sågs ligga på en snöig åker i Fors, Djura den 1 mars. Gåsen antogs först vara utmärglad men efter en stund lyfte den och flög iväg till synes frisk (Åke Tidigs). 1 honfärgad bändelkorsnäbb sågs födosökande vid Gryssen den 7 mars av några exkursionsmedlemmar efter Fågelklubbens övernattnig i Gryssenstugan. En tidig årthanne gästade sundet i Byrviken så tidigt som den 28 mars (Anders Hans). Fyra tut var allt den tillfälligt besökande rördrom som kort hördes i Limsjön den 5 april ville bjuda på (Conny Trogen). Den vackra och sällsynta härfågeln gästade byn Risholen och gladdde många tillresta skådare och bybor dagarna mellan 21-24 april. (Edith Wigander).

Fotograf: Anders Krüger

Maj – Augusti

Leksand bjöds på riktigt fint besök i den adulta stäpphökshonan som gästade Limsjöns norra stränder 4- och 5 maj (Bogdan Persson). Vi var flera skådare som hann se den stundtals gäckande fågeln. Detta var Leksands första- och Dalarnas sjätte fynd. I samband med draget på stäpphöken rapporterades det en dammsnäppa i norra delen av Limsjön den 4 maj (Lars Antonsson & Bertil Jennings). Den 12 maj började det komma in rapporter om flockar av fjällpipare runt om i landskapet. I Leksand sågs det som mest 10 ex den 13 maj från åkrarna runt tornet i norra delen av Limsjön (Anders Hans & Richard Holmqvist). En roska sågs rastande på Vattholmsskären mitt ute på Siljan den 15 maj (Bogdan Persson). Den 22 maj flög det en satellitmärkt större skrikörn genom Leksand i höjd med Häradsbygden (Rrk Dalarna). Ingen verkar dock ha sett fågeln som kan följas live på Internet (se separat notis). Man kan ju hoppas att Siljansbygden gjort något slags intryck så vi får ett återbesök nästa år. Jag vet då en som ska hålla utkik (både ute och inne vid datorn)... En ortolansparv sjöng tillfälligt vid Limå bruk, Siljansnäs den 29 maj (Kent-Ove Hvass & Clas Hermansson). Hela två trädlärkor skall ha setts i Tällberg den 3 juni (Björn Abelson). Trädlärika tillhör ovanligheterna i Leksand och endast tre tidigare rapporter finns i Svalan. En röd glada sågs flyga över Limsjön den 30 juni (Robin Johansson). Även röd glada är en sällsynthet och endast två rapporter återfinns i Svalan. Juininätterna bjöd på den vanliga "potten" av nattsångare. Inga mängder, men här och där hördes vaktel, kornknarr, vattenrall, näktergal, gräshoppsångare och kärrensångare.

Årets enda busksångare hördes vid älvpromenaden nedom Ytteråkerö den 3 juli (Staffan Müller). Höststräcket bjöd på bl a en rastande adult kustsnäppa vid Vattholmsskären den 11 augusti (Bogdan Persson & Katarina Paunovic). Hela 13 1k roska sågs rastande tillsammans med 11 kärrensångare också det på Vattholmsskären den 14 augusti (Lars Hansson). Den 20 augusti såg två skådare totalt hela 76(42+5+8+21) kärrensångare från Vattholmsskären (Lars Hansson & Anders Hans). Ytterligare en kustsnäppa rastade vid Bergkvistsågen, Insjön den 28 augusti (Conny Trogen). Den 29 augusti var det dags igen. Ytterligare en stäpphök gästade Leksand. Den här gången var det en 1k fågel som flög över åkrarna mellan Yttermo och Häradsbygden (Bogdan Persson & Katarina Paunovic).

September – November

Nattskärna är vi inte bortskämda med här i Leksand. Den 3 september flög det dock i en nattskärna i ett fönster i Sunknäs, Insjön. Tack och lov tillfrisknade den efter en stund och kunde släppas till frihet av upphittaren. (Mats-Erik Grundh). En rödstrupig piplärka hördes med sitt lockläte vid vägskalet på åkrarna i Hedby, Djura den 11 september (Arne Reldin). En 1K småsnäppa gästade den lilla vadarstranden utanför gömslet på Dragsängarna den 18-19 september (Conny Trogen). En stor flock om 18 tallbitar sågs i Norr Lindberg utanför Leksand den 16 november (Anders J. Dahlin).

Stäpphök över Limsjön
Fotograf: Bogdan Persson

Jakten på den perfekta fågelbilden.

Marie Gillander

Ibland har vi naturfotografer säregna idéer om hur vi vill att en specifik fågelbild ska se ut och jag är inget undantag.

Tänk dig en tidig sensommar morgon med dis och dimma. En å som sakta ringlar sig fram i det vackra landskapet och där stora gröna lummiga träd smeker sina grenar över den mjuka vattenytan. Mitt i lövverket finns en späd liten öppning och vid rätt tidpunkt på dygnet når solens strålar ända ner på den fuktiga strandbrädden och framkallar ett sagolikt gryningsljus. På sina graciösa vingar kommer en häger glidande och landar precis där i den förtrollande ljuskäglan.

Länge har jag studerat hägerns beteende samt noterat vilka tidpunkter den brukade infinna sig vid platsen och nu skulle jag äntligen göra slag i saken och försöka fånga det hela på bild. Hade klockan på ringning vid halv fem snåret och jag tvingade mig upp ur sängen för att kolla om väderleken var den rätta. Efter flera veckor började jag nästan tappa hoppet men så en morgon när jag egentligen hade lust dra täcket över huvudet igen insåg jag att nu var det bråttom. Snabbare en Lucky Luke packade jag ryggsäcken med kamerautrustning, gömsletält, trebent pall, myggspray och fika. Kastade mig in i bilen och körde de kilometerna ner till ån. Parkerade och klev ur. Drog in ett djupt andetag. Det doftade underbart och ljudet av porlande vatten fyllde alla mina sinnen till bredden. Jag krälade över och under nedfallna stammar, slet mig fram genom tät buskage och efter mycket möda och besvär var jag framme vid vattnet. På det grundaste stället vadade försiktigt över och till slut befann jag mig på den plats där jag visste att jag hade de bästa förutsättningarna för att lyckas med mitt uppdrag. Vecklade ut gömslet, packade upp alla saker och satte mig tillrätta. Det var nu det skulle ske. De ögonblick jag så länge väntat på.

En ung rödhake gjorde mig sällskap. Den flög än och än dit och undrade vad det var för konstig kamouflerad kupol som hade landat på hans marker. Nyfiket kom den närmare och satte sig på en gren knappt en halvmeter framför och kikade in genom titthålet. Tyvärr alldeles för nära för att jag skulle få till en bild på den lilla filuren.

Öringarna i ån skvätte till och jag lika så. Ibland blir man oerhört överraskad av ljud man inte förväntar sig.

Älvorna dansade sin tysta och fridfulla balett över ytan och från ingenstans flöt en stor trädgren hastigt upp. Ljudlöst drev den motströms och nu såg jag även att någon höll i den också. Någon som samlar mat till vinterförrådet samt vidare påbygge av hyddan som låg strax ovanför.

Fyra gräsänder simmade förbi under tiden forsärlorna landade på några stenar längre bort. Ljuset hade gått från blåtimmen till en guldfyllt gryning.

Foto: Marie Gillander
Illusion av en häger.

Mitt emot där jag satt på andra sidan ån dök det plötsligt upp ett litet ansikte bland stenarna och innan jag han registrera vad det var för något var det borta. Vred kameran och kikade genom sökaren. Titt ut! Och så försvann det igen.

Aha...en mink!

Tycka vad man vill om dem men jag gillar alla djur, även minkar. Det är kanske själva valet av föda som jag inte är så förtjust i. Men sånt är livet.

Forsärlorna hade fått syn på den och de hade bra uppsikt på vad minken hade för sig men den fortsatte nedströms och försvann. Strömstaren pysslade med det strömstarar brukar göra. Sitta på en sten och kika under vattnet efter förbipasserande gobitar. När nästan två timmar hade gått jag började fundera om min häger över huvud taget skulle dyka upp idag. Nu hade dimman lättat och det magiska ljuset var snart ett minne blott.

Solen steg över trädtopparna och fåglarnas var full igång med dagens aktiviteter.

Jag väntade en halvtimme till sedan gav jag upp. Packade ihop alla saker och stretade mig tillbaka genom djungeln igen. I samma stund jag passerade bron som leder över ån hör jag ett tvärt kraxigt trumpetande komma flygande runt kröken och landa. Precis på den plats jag tidigare hade önskat. Slet upp kameran ur ryggsäcken och brände av några exponeringar.

Den perfekta drömbilden blev inte till den här gången heller men vem vet, det kanske kommer en sensommar även nästa år.

Stenbrotjärn

– en ny våtmark för fåglar i Leksands Kommun

Staffan Müller

Limsjön, Dragsångarna, Hjorthagen och Brenäsviken har sedan tidigare restaurerats och förstärkt våtmarkens fågelliv i Leksands kommun. Nu är en ny våtmark på gång!

Mellan Tunstabron och Västannor, nedströms Hagtjärn håller Leksands Kommun på en restaurering som skall vara klar i oktober. Stenbrotjärn är i dag en starrmad som ytterst sällan har en vattenspegel. Tack vare dikningen av Häradsbygdsåkrarna har i stort sett alla lokor och andra sänkor blivit torrlagda.

Nu finns det möjligheter att med statlig finansiering restaurera jordbruksmarken för att på något sätt kompensera naturen för tidigare utdikningar. Ambitionen är att locka fler sjöfåglar och vidare till Häradsbygden och mitt mål för restaureringen är att kricka och gräsand skall återfå en gammal boplats. Förhoppningsvis kommer det också att häcka grågås i den nya tjärnen och storspov, tofsvipa samt rödbena förväntas också finnas här i framtiden. Årtan har ju försökt sig på en häckning i Brenäsviken, en motsvarande iordningställd våtmark i Insjön.

Den lyckades där och det vore en dröm att också Stenbrotjärn fick ett par av den ovanliga anden. Kanske är denna våtmark för "dyg" för att gillas av smådoppingen, (som gillar lerbottnar), men definitivt kan Svarthakedoppingen tänkas slå sig ner här.

En utsiktsplats, någon form av plattform, planeras att anläggas i södra delarna av tjärnen.

Jag hoppas på att alla fågelvänner besöker området och ger underlag till rapporter som berättar om hur projektet utfallit rent fågelmässigt!

Välkomna till Stenbrotjärn!

Svarthakedopping (*Podiceps auritus*)

En möjlig häckande art i nya Stenbrotjärn!

GRÅSPARV

Gunnar Lind

En grupp ornitologer står i utkanten av en by och spanar efter fågel då en tät flock om dussintalet småfåglar flyger ut mot åkerfälten. Vad var det för fåglar? Åh, bara gråsparvar! Gråsparven är inte högt aktad av fågelskådare och även folk i allmänhet är negativt inställda till den. Förr betraktade även bönderna den som en besvärlig skadegörare på deras spannmålsgrödor. Jag har levt nära gråsparvarna i hela mitt liv och tycker bra om dem. Nedan berättar jag något om deras liv och leverne som jag lärt känna dem i min hemby Yttermo.

Gråsparvhanen är, i mitt tycke, en mycket vackert tecknad fågel. Den är ca 15 cm lång och stadigt byggd med relativt stort huvud och näbb. Huvudet är på hjässan grått, sidorna kastanjebruna och näbb samt ögontrakt svarta. Kinder och kroppens undersida är grå, ovansidan brun med svarta strimmor och på bröstet har den en svart fläck. Honan och ungfågarna är gråa med svartstreckad brun ovansida och de är alltså typiska "gråsparvar". Många blandar ihop gråsparven med dess mindre släkting pilfinken men denna har helbrun hjässa samt vita kinder med en svart fläck på.

Pilfink: Lätt att förväxla mot Gråsparv till höger!

Fotograf: Gunnar lind

Gråsparven finns i större delen av Sverige men den är starkt knuten till mänsklig bebyggelse och därför ganska glest spridd i Norrlands inland. Den förekommer såväl i storstäder som i små byar men även på ensamt liggande gårdar ute på landet. Den är inte alls så talrik som folk i allmänhet tror men den vistas på platser där den ofta syns. I SOF:s "fågelbordsräkning" finns den inte med bland de tio vanligaste arterna, trots att den är en flitig fågelbordsgäst. Förr var den betydligt talrikare och jag har minnen från slutet av 1940-talet hur man om höstarna kunde se flockar om 200-300 individer som drog omkring på åkrarna. Under 1950-60 talen minskade den drastiskt i antal, mestadels beroende på biocidförgiftningar. Den har sedan inte lyckats att komma upp i sin tidigare numerär.

Redan soliga dagar i februari kan gråsparvhanarna sitta utanför sina blivande boplatser och sjunga intensivt men först i april börjar den verkliga häckningssäsongen och varje hane försöker locka till sig en hona. Själva parningen sker oftast nära boplatserna och honan blir då ofta uppvaktad av flera hanar som är parningsvilliga, allt under ivrigt tjatttrande. Boet byggs under en takpanna, i en holk eller någon annan lämplig hålighet. Någon gång men sällan byggs ett friliggande bo i något träd, häck eller buske och det liknar då ett slarvigt byggt vävarebo. Bomaterialet består av halmstumpar, grässtrån, rottågor, fjädrar mm och boskålen fodras med dun, fina grässtrån, tagel och hår men på senare tid även med gullfiber. Boet är löst hopfogat och det ser allmänt lite stökigt ut. Äggen läggs normalt i sista veckan av april - början av maj och det vanligaste antalet är 3 - 4, någon gång 5. De är gråfläckade på vitaktig botten och de ruvas i ca två veckor. Båda könen deltar i ruvningen men honan ruvar i betydligt större omfattning än hanen. Ungarna som är helt nakna vid kläckningen värms av föräldrarna den första veckan och de matas med diverse insekter och larver. Så småningom ingår även olika fröer i födan. Ungarna växer snabbt och efter ca 16 - 17 dygn är de redo att lämna boet men de är ännu en tid beroende av föräldrarna. När ungar blivit självständiga påbörjar gråsparvparet en andra kull och oftast används boet från första kullen men det piffas upp med några nya dun och fjädrar. Men alla gråsparvar är inte lika lyckosamma. Varje år sitter någon hane och sjunger hela våren och försommaren och trots att han har färdigställt ett bo, lyckas den inte locka dit någon hona. Sådana hanar står för långt ner på rangskalan och förblir "ungkarlar".

Gråsparv hanne!

Fotograf: Bogdan Persson

Gråsparvarna är typiska flockfåglar året runt och även under häckningstid. I det fallet liknar de sina släktingar vävarefåglarna i Afrika. Efter häckningen drar de runt i större eller mindre flockar men de avlägsnar sig inte särskilt långt från häckningsområdet. På hösten besöker de regelbundet spannmålsåkrar i närheten och de börjar äta av kärnorna långt innan grödan är skördemogen. Olika ogräsfrön ingår i födan och särskilt maskrosfrön är eftertraktade. På vintern håller de till vid gårdarna och äter spillsäd och andra fröer från träd och buskar. De flyger ofta emellan olika fågelbord och tittar efter var de bästa godbitarna finns. Hampfrö och solrosfrö tycker de bäst om men de äter också gärna av jordnötterna. Om inget annat finns tillgängligt så duger det med havre. Men livet är hårt för sparvarna och de har många fiender. Sparvhöken är deras främsta gissel men ibland försöker även någon duvhökshane överlista dem. Katter tullar också på beståndet och även skatorna lyckas ibland att fånga någon ouppmärksam individ. Men så småningom kommer en ny vår och de som överlevt vintern kommer förhoppningsvis att föra släktet vidare.

Hona Gråsparv
Foto: Gunnar Lind

Glöm inte vinterfåglarna!

Staffan Müller

Så är det åter igen en kall vinter. Året har sina växlingar och vintern har blivit en attraktiv fågelperiod tack vare att man kan skåda på sina fågelbord. Det är faktiskt så att man så smått längtar efter kylan, så att man får kolla ut genom fönstret.

Vinterfåglar inpå Knuten/ViK

Jag hoppas att ännu fler än tidigare, skapar sitt eget fågelbord i trädgården och att alla som matar är med i Sveriges Ornitologiska Förening/SOF's kampanj "Vinterfåglar inpå Knuten/ViK". Under förra året var det nästan 300 rapporter som kom in till SOF från Leksand! Jag tror att vi proportionellt var bäst i landet! Skövde har ju genom Kent – Ove Hvass (också medlem i Leksand), tagit fasta på våra siffror och har som uppgift att "spöa" oss 2011. Han kommer så klart inte att lyckas. Men, då måste jag få hjälp av alla vinterfågelmatare i vår förening!

Sista helgen i januari skall man rapportera till SOF vad man har på sin matning. Det finns en instruktion och en svarsblankett på SOF's hemsida: sofnet.org.

Jag hoppas att alla våra medlemmar deltar och för den som inte har tillgång till dator, är det bara att ringa mig så skickar jag en analog svarsblankett hem till var och en som vill vara med. Ring mig på tel. 070-322 2345 så fixar vi att utmana Skövde Fågelklubb!

Glöm inte heller att sponsra Leksands Fågelklubbs vinterfågelmatning ute i reservaten; Lim-sjön, Vägskalet, Hundhagen, Dragsängarna, Flymyrkojan, Gryssenstugan, Kägelberget m.fl. kostar oss kanske 10 000: -/år och är oerhört uppskattade platser både för fågellivet och för fågelskådare under vintern!

En "Tjuga" extra när Du betalar in din medlemsavgift, tar vi tacksamt emot!

FAKTARUTA:

Vikarbyblandning:

- Solros: 80 %
- Havre: 10 %
- Hampfrö: 5 %
- Jordnötter: 5 %

Är en perfekt fröblandning som tagits fram av eleverna på Vikarby skola i Rättvik!

Komplettera med talgbollar eller späck/ (en svål av gris är det allra bästa) och med gammal frukt, så kommer Du att ha en suverän meny för småfåglarna!

Småfågelholkar säljes!

Det är dags att sätta upp holkar till småfåglarna. Leksands Fågelklubb har nu holkar till salu. Holkarna är i ohyvlat virke, skruvade och utrustade med skyddsplåt (mot hackspetten). Öppningsbara i botten för rensning efter avslutad häckning. Passar talgoxe, blåmes, svartvit flugsnappare, med flera. Pris **50:-/styck**. Pengarna går till klubbens olika projekt. Är du intresserad,

kontakta Mats Kaij,

LFKaij@gmail.com

telefon: 070-571 36 03

Skydda dina holkar mot hackspetten!

Vi har "holkplåtar" i hårdplast till salu. De hindrar hackspetten från att vidga ut ingångshålet och plundra holken. Pris: **5kr/styck**, eller **400kr/100 st**. Kontakt samma som för holken ovan.

eagle club
eagles
life project

WINGLIFE
TRACKING

LIFE project

The objective of the project is to guarantee the survival of the endangered species of the black stork, the spotted eagle in Estonia...
Read more

Kotkas.ee © 2007
Eagles Eagleclub

EagleLife hemsidan!

Större skrikörnen Tönn

Fotograf: Magnus Ullman

I vårt grannland Estland pågår projektet EagleLife. Projektet fokuserar på tre prioriterade arter: större skrikörn, mindre skrikörn och svart stork. Den större skrikörnen är en av de mest hotade arterna i Europa, vilket gör skyddet av 20-30 par häckande örnar i Estland mycket viktigt. Antalet svarta storkar häckande i Estland har minskat med hälften under de senaste tjugo åren. Den mindre skrikörnen häckar uppskattningsvis i 500-600 par i Estland och är en viktig del av Europas population.

Större skrikörn i Häradbygen 2010!

I projektet ingår ett antal satellitmärkta fåglar som kan följas direkt via deras hemsida. En av dessa fåglar är den större skrikörnen som fått namnet Tönn. Tönn föddes i västra Estland 2008. Han fick sin sändare medan han fortfarande var en bounge, augusti 2008. I år har Tönn mestadels hållit till i Jämtland men under en av sina flygturer korsade han Leksand i NO – SV riktning i höjd med Häradbygden enligt satellitsändaren han har på ryggen. Tyvärr verkar det dock som ingen sett honom under överflygningen. Nu är Tönn på sin övervintringslokal i Spanien. Som sina två tidigare år är han i ett våtmarksområde i El Hondo, strax sydväst om Alicante. Bild på Tönn finns på sidan 25.

Mer information

<http://www.kotkas.ee/ENG>

<http://birdmap.5dvision.ee/index.php?lang=EN>

Hyr Gryssenstugan - mitt i vildmarken!

Leksands fågelklubb äger en skogskoja med utblick över sjön Gryssen, ca 25 km från centrala Leksand. Den är idealisk om du längtar efter avkoppling långt från vardagens alla bekvämligheter och krav. Här kan man njuta av tystnaden och mörkret. Är du intresserad av stjärnor är det en perfekt plats, eftersom man inte ser något artificiellt ljus på himlen. Stugan är uppdelad i fyra rum med totalt 18 bäddar med nya sängkläder, och har komplett köksutrustning för enkelt boende. Vatten hämtas i ån som hyser strömstare och forsärla! Uppvärmning sker med en kamin och vedspis. Utedass finns på gården. Det finns ingen el och mobiltäckningen är dålig. Nere vid sjön finns ett vindskydd med eldstad samt en handikappanpassad brygga. I området har Du chans att se gråspett, tretåig hackspett, slaguggla och lappuggla m.fl. taigaarter. Inom ett par km är det ett lodjursrevir och sedan slutet på 1980-talet är vargen etablerad. Björn finns också till och från och hade senast 2002 sitt vinteride 1 km västerut. Bävnen bor i kvarndammen vid stugan och utter har spårats vid ån. Det finns även flera fiskesjöar i närheten.

Hyra per dygn: För medlemmar i Leksands Fågelklubb: 100 kr plus 30:- per person.

För icke medlemmar i Leksands Fågelklubb: 200 kr plus 30:- per person.

Bokning sker hos Kerstin och Lars Laurell 0247 - 12 001 eller kl.laurell@hem.utfors.se och på www.leksandsfagelklubb.se

Grupper har möjlighet att boka guidning hos Staffan Müller på tfn 070 - 322 34 35

staffan.muller@telia.com, eller Conny Land på tfn 070-216 55 55 conny.land@telia.com.

Väst RYAN

Vadderad väst med avtagbar huva. Vind-och vattenavstötande coaching

624:- inkl moms

Tryck:Leksands Fågelklubb 35:-

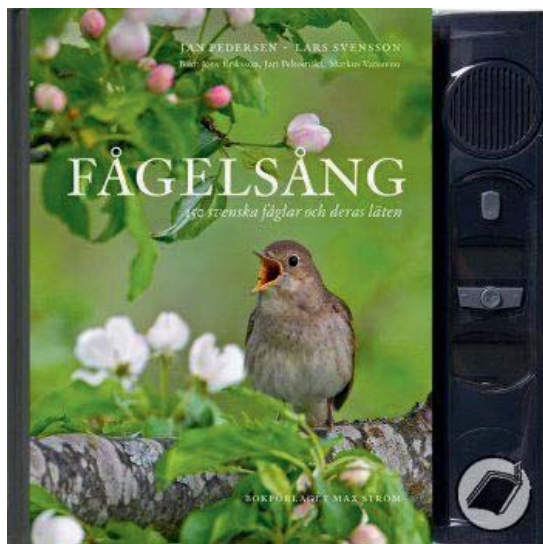

Väst WALTER

Microfleecefodrad väst med vind-och vattenavvisande beläggning på insidan av yttertyget.

419:- inkl moms

Tryck: Leksands Fågelklubb 35:-

En fantastisk present!

Den omtalade boken "Fågelsång" finns nu på vår lokala bokhandel som ett extraerbjudande till våra medlemmar! Ett helt fantastisk ljud återger varje fågelart!

För 329,- får Du boken ifall Du anger att Du är medlem i LFK.

Lundells BOK & PAPPER

Bygatan 15, 793 30 LEKSAND
Tel 0247-10002 Fax 0247-10009
info@lundellsbokhandel.se
www.lundellsbokhandel.se

Kassören, Mats Kaij, vill ha hjälp med:

Dels att hitta de tre av våra medlemmar som har betalat in medlemsavgift utan att ange från vem. Betalning har skett dessa datum: 23, 26 och 31 mars. Dels att få adress till två av våra nya medlemmar som inte skickat med sin adress. Dels med att de medlemmar som har ny adress meddelar detta.

Mats tackar på förhand.

Mobil: 070-571 36 03

E-post: LFKaij@gmail.com

Hej och välkomna alla nyfikna till våran "nya" hemsida, den är på ny adress som mer speglar att vår hemsida kvalitetsmässigt är i framkant bland Sverges fågelklubbar! Inklusivt SOF:s hemsida!

Det är tomt efter Bogdan, och jag (Martin Linzie) Katarina och Mats gör vad vi kan för att hålla fanan högt. Vi skulle vara jättetacksamma om ni alla kunde gå in någon gång på hemsidan så vi kan bygga den vidare med hjälp av er!

Efter denna höst så kommer en hel del förändras med arbetet kring hemsidan, men det viktigaste i detta är att Ni som läsare får så bra nyheter som möjligt. Om du vet något som kan intressera hemsideredaktionen så tveka inte att ringa eller maila så kommer det upp! Nedan en skärmdump av hemsidans "nya" vistelse!

The screenshot shows the homepage of the Leksands Fågelklubb website. At the top, there is a navigation bar with the text "Välkommen till Leksands Fågelklubb" and a logo of a crane. To the right of the logo is a large image of a bald eagle in flight. Below the navigation bar is a horizontal menu with items: "Välkommen", "Organisation", "Projekt", "Program", "Klubbtidningen", "Hyr vår stuga", and "Bli medlem".

The main content area is divided into several sections:

- Start - Välkommen**: A sidebar menu with items like "Limsjön", "Fågellokaler", "Leksands natur", "Tidigare träffar", "Örnutfodringen", "Fotogruppen", "Inventeringar", "Rapportering", "Årets första obs", "Fågelskolan", "Ungdomar", "Läsarbrev", "Foton från Svalan", "Forum", "Länkar", "Säljes/Köpes", and "Nyhetsarkivet".
- Föreningsinformation**: A central text block with the heading "Föreningsinformation" and a paragraph: "Leksands Fågelklubb är en aktiv förening av fågelintresserade, såväl unga som äldre. Tillsammans driver vi många fågelprojekt i egen regi, men även i samarbete med andra klubbar och föreningar. Är Du nyfiken på vår verksamhet, utforska gärna vår hemsida, eller kom på några av våra exkursioner eller träffar i klubblokalen vid Limsjöns södra utlopp. Presentation av föreningen." Below this text is a photograph of a group of people sitting around a table in a meeting room.
- Fågelmatning Web Cam**: A section with a small image of a bird feeder and a list of links: "Direktsändning från Staffan Müllers fågelmatning i Insjön kan du titta på här", "Allt om fågelmatning", "VINTERFÅGLAR INPÅ KNUTEN komplett information", and "Klubbens vinterfågelmatning".
- Leksand på "Svalan"**: A section with a small image of a bird and the text: "Svartmes (*Parus ater*), Norr Lindberg Berga, 2010-11-16".

At the bottom left, there is a "Nytt på sidan" section with the date "2010-11-24".

Leksands Fågelklubb

Styrelsen

Ordförande

Staffan Müller 070 – 322 23 45 staffan.myller@telia.com

Sekreterare

Petrus Tengner 070 – 320 36 19 petrus.tengner@gmail.com

Kassör

Mats Kaij 0247 – 136 03 LFKaij@gmail.com

Ledamöter

Jerker Dahlin 070 - 634 68 77

Ingela Spegel- Nääs 0247 – 505 14 ingela.spegel-naas@leksand.se

Per Lindberg 0247 – 34 813 per.lindberg@leksand.se

Vårt program hittar du i bilagan till tidningen, samt på hemsidan

Projektansvariga

Projekt Berguv

Henry Pollack 0247 – 409 64

Projekt Limsjön

Staffan Müller 070 – 322 23 45

Gunnar Lind 0247 – 348 66

Projekt Slaguggla/tornfalk

Henry Pollack 0247 – 409 64

Projekt Storlom

Ingela Spegel-Nääs 0247 – 505 14 gaviidae@telia.com

Gryssenstugan

Marie Gillander 070 – 225 25 04 marie.gillander@gmail.com

Hemsidan

Martin Linzie 073 – 048 54 54 martinlinzie@gmail.com

Örnprojektet

Per Lindberg 0247 – 34 813 per.lindberg@leksand.se

Studiekontakt

Conny Land 0247 - 225 45 conny.land@telia.com

Vitryggig hackspett

Staffan Müller 070 -322 23 45 staffan.myller@telia.com

Pilgrimsfalk

Lasse Nilsson 070- 329 13 57 lasse.nilsson@leksand.se

Programkommitté

Staffan och Conny

Våra övriga projekt och projektansvariga
hitar du på klubbens hemsida
www.leksandsfagelklubb.se

